

# Hørings svar fra Aarhus Bibliotekerne

## Indledning

Foreningen Det Digitale Folkebibliotek har åbnet for høringssvar vedrørende *Fokuseret digitalt folkebibliotekstilbud*. Der er udsendt en grundig og omfangsrig rapport udarbejdet af Implement og Is It A Bird, samt et høringsbrev med bestyrelsens anbefalinger. Fra Aarhus Bibliotekerne mener vi det er meget positivt at man som forening tager hånd om den situation vi som biblioteker står overfor når netjenesterne mister deres statslige tilskud fra 2024. Ligesom vi er enige i, at det er fornuftigt ved samme lejlighed at vurdere om det eksisterende set-up i foreningen skal justeres.

Aarhus Bibliotekerne har udarbejdet nedenstående høringssvar, der kommer i to dele: 1: et svar på det oplæg til beslutninger bestyrelsen lægger frem i høringsbrevet udsendt med rapporten samt 2: kommentarer til de anbefalinger vedrørende arbejdsform, organisering osv. der optræder i rapporten og som endnu ikke er drøftet i bestyrelsen (jf høringsbrevet). Den del er således input til de kommende drøftelser, da vi vurderer at det hænger uløseligt sammen med det øvrige.

## Overordnet

Aarhus Bibliotekskommune bakker op om bestyrelsens anbefaling om scenarie 1 samt bestyrelsens udfoldning af dette i høringsbrevet.

Vi vil samtidig anbefale at foreningen fastholder udviklingen af det nye børne-site trods rapportens anbefalinger om ikke at have målgruppespecifikke universer. Ligeledes vil vi pege på vigtigheden af at det ikke udelukkende er effektivitet, der er parameter for det samlede digitale bibliotekstilbud, men at bibliotekslovens forudsætninger om alsidighed, kvalitet, dybde og diversitet, tages i betragtning i det digitale bibliotek, som også i det fysiske.

I forhold til opretholdelsen af Litteratursiden som selvstændigt site bakker vi op om rapportens og bestyrelsens vurdering af at denne opretholdes, dog under forudsætning af at det designmæssigt reflekterer det fælles brand, samt linker til bibliotekerne og ikke bibliotek.dk. Vi mener godt man organisatorisk kan skabe en fælles national redaktion, der med kombinationen af kompetencer redigerer formidling til både bibliotekshjemmesiden og et til selvstændigt site. Vores vurdering af at bibeholde en selvstændig brugergrænseflade for Litteratursiden baserer sig på den høje SEO ranking, de ca. 162.000 unikke brugere om måneden samt litteratursidens betydning for også det fysiske bibliotek og den dybe litteraturformidling til f.eks. studerende, undervisere etc. Vi (som også konsulenterne) vurderer at dette ikke kan fastholdes, såfremt indholdet udelukkende findes fordelt rundt på bibliotekets hjemmeside.

Endelig vil vi fremhæve nødvendigheden af at det fortsat er muligt at integrere lokalt udviklede løsninger i bibliotekernes CMS. Vi mener det er vigtigt at digitalt kvalitetsmateriale

både kan produceres nationalt og lokalt, og at der fortsat gives plads til lokale forskelligheder. De produkter og services Det Digitale Folkebibliotek tilbyder i dag, er i bund og grund skabt via udviklingsarbejder ude i bibliotekerne. Samarbejde, samskabelse og deling af løsninger, viden og indhold er om noget bibliotekernes DNA. Det er afgørende fremadrettet at styrke dette, samt sikre at vi sammen i Foreningen Det Digitale Folkebibliotek opretholder det demokratiske grundlag, den er skabt på. Vi skal sikre innovationskraften i bibliotekerne til glæde for bibliotekernes brugere ude i kommunerne.

## Kommentarer til forudsætninger og anbefalinger i rapporten

Rapporten fra Implement og Is it a Bird indeholder en lang række omfattende forudsætninger. Her er vi *enig med bestyrelsen* i at det er nødvendigt at drøfte disse nærmere, samt konsekvenserne heraf. Her tænker vi særligt på governance strukturen, der vil have vidtrækkende konsekvenser.

Der er tre målbilleder i høringsmaterialet.

Isoleret set sætter målbillederne på positiv vis en retning og en afklaring i forhold til hvilken retning bibliotekerne skal udvikle sig på det digitale område.

Vi vurderer samtidig at der er behov for fokus på at den samlede effekt af anbefalingerne/forudsætningerne for at nå målbillederne ikke betyder at man mister forankringen i bibliotekerne, eller betyder at bibliotekerne i fremtiden bliver tilskuere til deres egen digitale tilstedeværelse på nettet.

Vi mener det er vigtigt at Foreningen bevarer:

- **Medlemsdemokrati**  
Foreningen Det Digitale Folkebibliotek er skabt af medlemmerne. Medlemsindflydelsen begrænses kraftigt, når man læser anbefalingerne. Det vil ud fra et biblioteksperspektiv være uheldigt, da medlemsindflydelsen er muligheden for at sætte bibliotekernes innovationskraft og faglighed i spil og sætte strategisk retning, Der kan derfor med fordel kigges på formen af denne,
- **Fleksibilitet**  
Det Digitale Folkebibliotek skal fortsat sikre indflydelse i forhold til udviklingen og fleksibilitet i forhold til videreudvikling og sparring omkring digital understøttelse af bibliotekstilbuddene. Flere services - her i blandt Cover Service - ønskes jf anbefalingen, overført til tredjepart (KOMBIT), hvorved denne indflydelse forsvinder, og det øger samtidig risikoen for at løsninger bliver dyrere at drive.
- **Flerleverandør-strategi**  
Det Digitale Folkebibliotek bør arbejde med en flerleverandør-strategi, da det øger mulighederne for agilitet og innovation i bibliotekerne, samt giver konkurrence ift. prissætningen. Det vil ikke være besparende for sekretariats ressourcer kun at have en leverandør til alle services.
- **Business case**  
I høringsmaterialet er der ikke arbejdet med Business case (TOC) i forhold til hele it-landskabet for Det Digitale Folkebibliotek. Det er en fejl, og man bør igangsætte et sådant arbejde.

Nedenfor følger specifikke kommentarer til de 8 anbefalinger som Is It A Bird/Implement vurderer er forudsætninger for at lykkes:

## Kommentar til anbefalingerne: Fælles Brand og design + Prioriter midlerne til det fælles

### Svar:

Vi bakker op om arbejdet med et fælles brand og design med synergi på tværs. I forhold til rapportens anbefalinger vil det være nødvendigt at drøfte hvorvidt et ensidigt fokus på den gode brugeroplevelse for hovedvejene er for smalt og potentielt kan være i strid med bibliotekslovens ånd. Og i så fald hvordan der prioriteres. Det er samtidig afgørende at sikre at der fortsat kan ske lokal videreudvikling, der efterfølgende kan integreres i CMS'en og komme fællesskabet til gode – det styrker både kvalitet og økonomi i foreningen, samt sætter andre kompetencer i spil end de, der aflønnes af foreningen. Det kunne f.eks. være en dialogplatform eller andre moduler.

### Uddybning af svar:

*Det kan være problematisk, hvis vi digitalt kun ønsker at understøtte hovedvejenes informationsbehov. Som i det fysiske biblioteker bør vi også fokusere på hvordan vi digitalt kan gøre en forskel ved at favne de svage brugere eller brugere med smalle interesser. Det kan være dyrt - men der er her vi som biblioteker kan gøre en forskel i forhold til de kommercielle aktører på markedet.*

## Kommentar til anbefalingen: Agilt mindset

### Svar:

Det er positivt med ønsket om et agilt mindset, der kan sikre kort tid fra bruger- og forretningsbehov til løsning, under hensyntagen til den strategisk besluttede retning. Det er samtidig vigtigt, at man ikke baserer tiltag alene på historiske data (databaserede indsigter) som kun måler på de ydelser som på et givet tidspunkt stilles til rådighed for brugerne. Her er det nødvendigt med medlemsfora til strategisk diskussion om retning og prioritering.

Der skal samtidig være opmærksomhed på at der fortsat prioriteres midler til sekretariatsopgaven overfor bestyrelse, formand og fora. Dette er væsentligt, da det er afgørende for transparens, opfølgning, inddragelse og helhedsperspektiv i forhold til foreningens medlemmer

### Uddybning af svar

*Det er rigtigt at benytte reel brugeradfærd til justering og kurs på eksisterende services. Her er det fordelagtigt at kompetencen til justering og tilretning ligger ude i sekretariatets udviklingsteams.*

*Samtidig skal der være opmærksomhed på at hvis man ikke stiller en service til rådighed, vil brugeradfærd ikke vise, at folk ønsker noget andet end det man tilbyder. Derfor er det*

*nødvendigt samtidig at inkludere bibliotekernes forretningsmæssige faglighed baseret på bibliotekernes møde med brugerne og brugernes adfærd. Det vil være urealistisk og omkostningstungt at forvente at sekretariatet kan opbygge og vedlige holde viden og indsigt, der svarer til den der findes i den samlede bibliotekssektor. Der er det nødvendigt at vi som biblioteker bidrager aktivt.*

## Kommentar til anbefalingen: Klart mandat

Svar:

Vi er enige i at det er vigtigt med et klarere mandat for alle dele af foreningen og tydeligere beslutningsveje. Sekretariatet har idag et klart mandat og rammer til at arbejde indenfor strategien, der lægges af bestyrelsen. På samme måde er det hensigtsmæssigt at det samme gælder udviklingsteamene, bestyrelsen og øvrige fora som anbefalet.

Det er samtidig væsentligt at bibliotekernes indflydelse og medansvar fastholdes så foreningen ikke over tid bliver betragtet som en ekstern leverandør.

Det Digitale Folkebibliotek eksisterer ikke uden medlemmerne og det er nødvendigt med en stærk model for, hvordan bibliotekernes faglighed og strategiske ønsker til udvikling, kommer i spil.

*Uddybning:*

*Der er tale om meget store forandringer, der samlet set er indeholdt i Fokuseret digitalt bibliotekstilbud: implementering af ny organisering, etablering af national redaktion, styring af det redaktionelle arbejde på vegne af 90 kommuner, afdække biblioteksfaglige og brugernære behov, omsætte forretningsbehov til krav til IT mv. Samtidig skal foreningen i mål med alle de andre store projekter som NEXT (udvikling, drift, uddannelse, support mv.), børne site osv.*

*Lægges dette alene over på Sekretariatet er der risiko for at man ikke vil have tilstrækkeligt med ressourcer og tid, hvilket kan medføre forsinkelser, udsættelser eller mangelfuld implementering. Det vil ligeledes give mindre ressourcer til inddragelse af medlemmerne. Såfremt der er behov for at omstrukturere en organisering i fagudvalg, kunne de gentænkes som en aktiv referencegruppe / advisory board, i et gensidigt forpligtende samarbejde med sekretariatet, f.eks. i hele implementeringsperioden for Fokuseret tilbud.*

*Det vil også være hensigtsmæssigt at drøfte om de store forandringer der anbefales i rapporten kan indeholdes i den foreslåede tidsplan, hvis kadencen skal opretholdes på øvrige opgaver.*

## Kommentar til anbefalingen: Lokalt indhold inden for fælles ramme – national redaktion

Svar:

Vi bakker op om at skabe en fælles national redaktion, der sikrer kvalitet og redigeret indhold i forhold til lokalt produceret formidling. Dette kendes idag fra Litteratursiden og eReolen i forskelligt omfang og modellen kan udvides til det øvrige indhold. Det kræver tilførsel af

kompetencer på de områder, der ligger udover det der findes i hhv Litteratursiden og eReolen idag.

Vi er ligeledes positiv overfor muligheden for nationalt redigeret indhold til hjemmesiden. Det er dog væsentligt at beslutningen om, hvor meget det nationale indhold fylder på hjemmesiden i forhold til det lokale indhold træffes af det enkelte bibliotek.

Uddybning af svar:

*Det er afgørende at produktionen af indhold fortsat foregår ved lokale producenter, der er tæt på brugerne og bibliotekernes dagsordner. Det betyder at en national redaktion har en omfangsrig redaktionel opgave, der skal afsættes ressourcer til. Også flere og andre end der idag er til stede i eReolen og Litteratursiden, såfremt BPI med dennes bredde også skal inkluderes og udvikles.*

*Med hensyn til bibliotekernes hjemmesider er det afgørende at det fortsat er et lokalt valg hvor meget af det nationalt producerede indhold, der ønskes vist på den lokale hjemmeside og hvor meget man lokalt ønsker at producere og vise – også udover arrangementer. Et nationalt redigeret indhold må ikke fratage det lokale bibliotek muligheden for også at lægge eget produceret indhold på egen hjemmeside. Denne valgmulighed bør være til stede lokalt.*

## Kommentar til anbefaling: Kravstiller & bestiller

Svar:

Der nævnes eksplicit flere steder "ét samlet sekretariat" med udviklingsteams. Dette eksisterer allerede idag.

Det er positivt, hvis sekretariatet (både medarbejdere i øst og vest) skal facilitere afdækning og omsætning af bibliotekernes og borgernes behov, gennem inddragelse af bibliotekerne og indenfor de strategiske rammer, der er udstukket af bestyrelsen. Dette vil kræve en robust model for struktureret inddragelse af kommunernes faglige viden.

Uddybning af svar:

*Som tidligere kommenteret kræver denne anbefaling et øget fokus på at skabe en god model der sikrer inddragelse af tværgående biblioteksfaglig viden. Det er vigtigt at denne viden indhentes på tværs af landet, da der er store nationale forskelligheder. Det kan overvejes om det også kunne være hensigtsmæssigt at også Øst-delen af foreningens ansatte "boede" og var organisatorisk forankret på et bibliotek og derved var tættere på branche og brugere, på samme måde som Vest-delen og de lokale producenter idag.*

## Kommentar til anbefalingen: Forsimplet IT landskab

Svar:

Vi er enige i, at der mangler en strategisk plan for løsningerne med elementer omkring it-løsningernes nuværende forretningsunderstøttelse, tekniske tilstand, økonomi, kontrakter, samt ønsker fremadrettet. Vi bakker op om udarbejdelsen af en sådan.

Indtil denne foreligger, er det for tidligt og på mangelfuldt grundlag at konkludere at DDF kun skal have "Fokus på løsninger med en grænseflade ud mod brugerne".

Vi sætter spørgsmålstegn ved, hvorvidt der er overlap af funktionalitet, udgifter til dobbeltudvikling og huller i it-landskabet, da der – som også skrives i rapporten – ingen

grundig analyse foreligger på området. En flytning af opgaver til fx KOMBIT vil ikke mindske kompleksiteten i systemlandskabet, men kun betyde, at DDF kommer længere væk for styring og prioritering af den udvikling man ønsker i bibliotekerne.

Det er ikke korrekt, når man i høringsmaterialet sammenblander DDF Øst og DDF Vest med ITK Aarhus. DDF Øst og DDF Vest er begge en del af foreningens samlede sekretariat. ITK Aarhus er leverandør til hele DDF - ikke underleverandør til DDF Vest - og udfører opgaver på bestilling fra foreningen.

Færre leverandør vil givetvis minimere tid på kontraktstyring, men det er en misforståelse at tro, at der samlet set bruges mindre tid på færre leverandører. Sekretariatet skal stadig kravstille, med alt hvad det indebærer. Samtidig mister man den synergieffekt som findes i et flerleverandør landskab, hvor leverandørerne er med til at presse udviklingen videre. Ved at have flere leverandører, tvinger man leverandørerne til at dokumentere og forklare deres valg, ikke kun overfor kunden, men også overfor andre kompetente medarbejdere hos anden leverandør.

Vi vurderer at det er nødvendigt med en TOC i forhold til systemernes levetid. Med en modulær struktur, men flere forskellige leverandører til at levere på delelementer, får man ikke bare en større fleksibilitet i forhold til videreudviklingen, men også når man på et tidspunkt skal skifte hele systemporteføljen.

Uddybning af svar:

*Det er ikke - og bør aldrig være - et mål i sig selv at et givent IT landskab skal være 'forsimplet'. IT landskabet - i dette tilfælde det, der kendetegner biblioteksdomænet - bør til enhver tid understøtte de forretningsbehov, der findes, herunder vision og strategi. Hertil kommer endvidere krav af lovgivningsmæssig (f.eks. GDPR) karakter, sammen med performance, sikkerhed, arkitektur mv.*

*Kompleksitet - hverken set ift. selve den enkelte IT løsning eller set ift. "landskabet" betyder ikke nødvendigvis ugennemtænkte, dårlige dyrere løsninger eller ringere værdi for brugere og biblioteker. Selve setup'et bliver ikke simplere af at man flytter det. Den tid man skal bruge på at koordinere skal foregå alligevel, men i andre eksterne fora. Til gengæld kommer man længere væk, og mister indflydelse på løsningen, samt umuliggør en agil tilgang.*

*Vi vurderer at det er for tidligt og på et mangelfuldt grundlag på nuværende tidspunkt at konkludere, at DDF kun skal have 'fokus på løsninger med en grænseflade ud mod brugerne'. Det kræver en grundigere analyse, ikke mindst set i lyset af anbefalingerne i Fokuseret tilbud. Et eksempel er Cover service, der har væsentlig værdi for grænsefladerne og brugerne, hvor man vil miste styringen og indflydelse i forhold til udviklingen af servicen, hvis servicen ikke forbliver i regi af DDF. Dette vil direkte påvirke brugergrænsefladerne og bibliotekerne vil ende op med en dyrere løsning, end den, vi har nu.*